

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Кафедра рослинництва, селекції та насінництва

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять з дисципліни

«МЕТОДОЛОГІЯ ВИКЛАДАННЯ ПРОФІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН»

**для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної
і заочної форми навчання спеціальності Н1 «Агрономія»**

Кам'янець-Подільський

2026 рік

УДК 378.147

Укладачі:

Вероніка ХОМІНА, доктор с-г наук, професор

Лінда ВІТРОВЧАК, доктор філософії зі спеціальності 201 «Агрономія»

Анатолій РУДЬ, доктор філософії зі спеціальності 201 «Агрономія»

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» (протокол № від 2026 року)

Рецензенти:

Ярослава БАБІЙ, кандидат с.-г. наук, доцент, директор ТзОВ «АГРО-СЛАВА 2017»

Валерій ТАРАСЮК, кандидат с.-г. наук, доцент кафедри землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин Закладу вищої освіти «Подільський державний університет».

Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Методологія викладання профільних дисциплін» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної і заочної форми навчання спеціальності НІ «Агрономія» / В. Я. Хоміна, Л. А. Вітровчак, А. В. Рудь. Кам'янець-Подільський ЗВО «Подільський державний університет», 2026. 51 с.

Магістри спеціальності «Агрономія» повинні не лише володіти професійними знаннями, вміннями та навичками у своїй галузі, а й бути здатними здійснювати педагогічну діяльність, розробляти методологічні засади управління навчально-освітнім процесом у системі підготовки та перепідготовки кадрів. Підготовка висококваліфікованих сучасних фахівців вимагає постійного вдосконалення змісту, форм і методів навчання. Методичні рекомендації включають: ознайомлення з нормативними документами при підготовці фахівців закладу вищої освіти; поняття про науково-методичний комплекс; організацію аудиторної роботи з фахових дисциплін зі здобувачами; особливості організації індивідуальної роботи здобувачів при вивченні фахових дисциплін; особливості організації самостійної роботи здобувачів при вивченні фахових дисциплін та контроль успішності та якості навчання здобувача, тому будуть корисними при підготовці магістрів зі спеціальності «Агрономія» для здійснення їх подальшої педагогічної діяльності.

© В.Я. Хоміна

Л.А. Вітровчак

А.В. Рудь

©ЗВО «Подільський державний університет», 2026

ЗМІСТ

Вступ		4
Заняття 1	ТЕХНІКА БЕЗПЕКИ В АГРОНОМІЇ	6
Заняття 2	НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ ПРИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	9
Заняття 3	ПОНЯТТЯ ПРО НАУКОВО- МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС	12
Заняття 4	НАВЧАЛЬНИЙ ГРАФІК ТА РОБОЧА ПРОГРАМА	16
Заняття 5	ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТОРНОЇ РОБОТИ З ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ	18
Заняття 6	ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН	21
Заняття 7	ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН	25
Заняття 8	КОНТРОЛЬ УСПІШНОСТІ ТА ЯКОСТІ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧА	28
Додатки		32
Інтернет ресурси		53

ВСТУП

Актуальним викликом сучасності, зумовленим процесами глобалізації та необхідністю створення сприятливих умов для всебічного розвитку особистості, є потреба в модернізації системи освіти України. Відповідно до сучасних суспільних запитів підготовка фахівців у закладах вищої освіти має базуватися на ґрунтовній методологічній основі. Магістри спеціальності «Агрономія» повинні не лише володіти професійними знаннями, вміннями та навичками у своїй галузі, а й бути здатними здійснювати педагогічну діяльність, розробляти методологічні засади управління навчально-освітнім процесом у системі підготовки та перепідготовки кадрів. Підготовка висококваліфікованих сучасних фахівців вимагає постійного вдосконалення змісту, форм і методів навчання. Суспільство потребує соціально мобільного спеціаліста, здатного адаптуватися до змін, підготовку якого забезпечує заклад вищої освіти. Такі фахівці мають володіти комплексом професійних компетентностей, тому підготовка викладачів вищої школи набуває особливої ваги. Навчальна дисципліна «Методологія викладання профільних дисциплін» спрямована на засвоєння здобувачами основних принципів, методів, форм організації та технологій виховної, навчальної й організаційної діяльності викладача закладу вищої освіти.

Коротка анотація до курсу. Навчальна дисципліна «Методологія викладання профільних дисциплін» є обов'язковою складовою підготовки здобувачів спеціальності Н1 «Агрономія» освітнього ступеня «Магістр» і викладається у II семестрі в обсязі 3 кредитів Європейської кредитно-трансферної системи. Курс «Методологія викладання профільних дисциплін (Агрономія)» входить до навчально-методичного комплексу за спеціальністю Н1 «Агрономія» та відіграє важливу роль у формуванні науковця другого освітньо-наукового рівня. Предметом дисципліни є система методичного забезпечення освітнього процесу, методична діяльність викладача, сукупність методичних прийомів і засобів викладання дисциплін за спеціальністю Н1

«Агрономія». Курс передбачає формування знань, умінь і навичок дослідницької діяльності, планування та проведення польових і лабораторних досліджень, статистичного аналізу їх результатів, а також набуття компетентностей, необхідних для ефективної професійної діяльності через усвідомлення наукових засад та особливостей функціонування вищої освіти.

Мета та завдання курсу полягають у забезпеченні ґрунтовної теоретичної й практичної підготовки висококваліфікованих фахівців, які володітимуть глибокими професійними знаннями для виконання науково-дослідницьких та інноваційних завдань у галузі «Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина».

Результати навчання передбачають: розкриття цілісності та системності процесів навчання і виховання; практичне опанування сучасних методів пізнання на основі класичних методологічних підходів (індукції, дедукції, діалектики); визначення та впровадження ефективних шляхів формування методичних умінь і навичок; ознайомлення здобувачів із системою методичного забезпечення освітнього процесу; формування методичного мислення щодо ефективної організації навчальної діяльності; засвоєння теоретичних основ підготовки та проведення лекційних, семінарських і практичних занять, а також організації самостійної роботи здобувачів; набуття практичних навичок створення навчально-методичних матеріалів; підвищення загальноосвітнього та філософського рівня здобувачів; формування цілісного концептуального бачення змісту агрономії; розвиток логічних засад методики викладання дисциплін спеціальності Н1 «Агрономія»; здатність практично застосовувати знання сільськогосподарських наук у професійній діяльності.

Пререквізити: здобувач вищої освіти повинен мати базові знання з природничих дисциплін.

Заняття 1

Тема: **ТЕХНІКА БЕЗПЕКИ В АГРОНОМІЇ**

Завдання: Ознайомитись та коротко занотувати основні аспекти техніки безпеки в агрономії та порядком проведення інструктажів.

Теоретична частина

Техніка безпеки в агрономії – це сукупність заходів, спрямованих на захист працівників від можливих небезпек під час ведення сільськогосподарського виробництва. Вона охоплює використання засобів індивідуального захисту, дотримання правил при роботі зі сільськогосподарською технікою та виключення ризиків, пов'язаних з пестицидами та іншими небезпечними речовинами.

Основні аспекти техніки безпеки в агрономії:

Засоби індивідуального захисту:

Працівники мають використовувати відповідний спецодяг, спецвзуття, рукавиці, окуляри, респіратори та інші засоби, що захищають від впливу пестицидів, пилу, механічних ушкоджень тощо.

Безпека при роботі зі сільськогосподарською технікою:

Забороняється перебувати в зоні можливого руху техніки під час її розвертання.

Під час руху агрегату не допускається обслуговування однією особою двох або більше машин.

Завантаження машин насінням, добривами та іншими матеріалами має бути механізованим.

Заміна, очищення та регулювання робочих органів машин мають проводитися при зупиненому агрегаті та вимкненому двигуні.

Не дозволяється підніматися на машини або спускатися з них під час їх руху.

Безпека при роботі з пестицидами та іншими небезпечними речовинами:

Не дозволяється готувати розчини пестицидів на полі без засобів механізації.

Працівники мають знати правила роботи з пестицидами та вміти надавати першу допомогу у разі отруєння.

Пожежна безпека:

На території підприємства мають бути передбачені засоби пожежогасіння та встановлені відповідні правила пожежної безпеки.

Електробезпека:

Не дозволяється торкатися до електричних дротів, кабелів та інших об'єктів, які перебувають під напругою.

Домедична допомога:

Працівники мають знати правила надання першої медичної допомоги при травмах та отруєннях.

Безпека при роботі на висоті:

Працівники мають знати правила безпеки при роботі на висоті та використовувати відповідні засоби захисту.

Безпека при роботі з вибухонебезпечними речовинами:

Не дозволяється торкатися до потенційно вибухонебезпечних предметів (мін, снарядів тощо).

Постійний контроль:

Підприємство має здійснювати постійний контроль за дотриманням правил безпеки праці.

Інструктаж з техніки безпеки (ТБ) в агрономії спрямований на те, щоб забезпечити безпечні умови праці для агрономів та працівників, які виконують роботи на полях. Він включає правила роботи з пестицидами, агрохімікатами та сільськогосподарською технікою, а також заходи щодо запобігання аварій та надання першої медичної допомоги.

Порядок проведення інструктажу:

1. Вступний інструктаж:

Проводиться для нових працівників або тих, хто переходить на нову посаду. Він включає загальні правила безпеки праці.

2. Первинний інструктаж:

Проводиться перед початком роботи з певним видом робіт або обладнання. Він включає конкретні правила для даного виду діяльності.

3. Повторний інструктаж:

Проводиться періодично для закріплення знань та навичок з охорони праці.

4. Позаплановий інструктаж:

Проводиться при порушенні правил ТБ, зміні технології, аваріях або інцидентах.

5. Цільовий інструктаж:

Проводиться перед виконанням конкретної роботи, яка має особливі ризики.

Питання для самоконтролю:

1. На що спрямована безпека при роботі зі сільськогосподарською технікою?
2. Що стоїть в основі безпеки при роботі з пестицидами та іншими небезпечними речовинами?
3. Які правила включає інструктаж з техніки безпеки в агрономії?
4. Коли проводиться позаплановий інструктаж?
5. Коли проводиться цільовий інструктаж?

Заняття 2**Тема: НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ ПРИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Завдання: Ознайомитись з основними нормативними документами при підготовці фахівців закладу вищої освіти. Користуючись додатком 1, скласти орієнтовний індивідуальний план роботи викладача за всіма видами роботи.

Теоретична частина

Програмно-методичне забезпечення освітнього процесу ґрунтується на системі нормативних документів, до яких належать освітньо-кваліфікаційні характеристики, освітньо-професійні програми, навчальні плани та засоби діагностики якості освіти. Зокрема, у процесі підготовки здобувачів за спеціальністю Н1 «Агрономія» використовуються такі основні документи: освітньо-професійна програма підготовки магістрів зі спеціальності Н1 «Агрономія»; освітньо-кваліфікаційна характеристика магістра; засоби діагностики якості вищої освіти; освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника закладу вищої освіти; стандарт вищої освіти України.

Стандарт вищої освіти застосовується під час визначення цілей освітньої та професійної підготовки, розроблення складових галузевих стандартів вищої освіти (освітньо-професійних програм і засобів діагностики якості освіти), встановлення первинних посад для випускників і умов їх професійної діяльності. Крім того, він використовується для розроблення та коригування стандартів вищої освіти закладів вищої освіти, зокрема варіативних компонентів освітньо-кваліфікаційних характеристик, освітньо-професійних програм, навчальних планів і програм навчальних дисциплін. Важливу роль стандарт відіграє у формуванні змісту навчання в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, професійній орієнтації здобувачів освіти, визначенні критеріїв професійного відбору, прогнозуванні потреби у фахівцях певного напрямку та плануванні їх підготовки, а також в аналізі й розподілі випускників закладів вищої освіти.

Освітньо-професійна програма є галузевим нормативним документом, у якому визначаються нормативні терміни навчання, зміст освітнього процесу, форми державної атестації, а також вимоги до рівня освіти та професійної підготовки фахівців відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня. Цей документ є складовою галузевого стандарту вищої освіти та використовується під час розроблення засобів діагностики якості освіти, варіативних компонентів освітньо-професійних програм і навчальних планів, а також програм навчальних дисциплін і практик.

Структурно-логічна схема підготовки являє собою науково-методичне обґрунтування реалізації освітньо-професійної програми. Зміст освіти включає нормативну та вибірково складові: нормативна частина визначається державним стандартом освіти, тоді як вибіркова формується закладом вищої освіти з урахуванням його можливостей і специфіки підготовки.

Державний стандарт освіти є сукупністю вимог до відповідного освітнього та кваліфікаційного рівня підготовки фахівців. Відповідно до нього освітній процес організовується за навчальним планом, який розробляється на основі типового навчального плану, затвердженого Міністерством освіти і науки України.

Навчальний план є нормативним документом, що регламентує перелік і обсяг нормативних та вибіркового дисциплін, послідовність їх вивчення, форми організації занять, графік освітнього процесу, а також види та способи поточного і підсумкового контролю. Розподіл дисциплін за семестрами та обсяг навчального часу визначається з урахуванням спеціальності, спеціалізації, кваліфікації майбутнього фахівця і загальної тривалості навчання. Для деталізації організації освітнього процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план.

Нормативні навчальні дисципліни встановлюються державним стандартом освіти, а дотримання їх назв та обсягів є обов'язковим для закладів вищої освіти. Вибіркові дисципліни спрямовані на поглиблену професійну підготовку здобувачів та враховують специфіку й потенціал конкретного закладу освіти.

Робочі навчальні плани щорічно розглядаються на засіданнях науково-методичних комісій за відповідним напрямом підготовки та підлягають удосконаленню. Це сприяє більш ґрунтовному засвоєнню теоретичних знань і формуванню практичних навичок у майбутніх фахівців, а також оптимізації структурно-логічної схеми дисциплін з метою підвищення якості підготовки здобувачів усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів.

Індивідуальний план роботи викладача є плановим документом, що складається на навчальний рік і містить перелік навчально-методичної, організаційної та виховної діяльності викладача. За результатами року в ньому здійснюється звітування про виконання запланованих видів робіт.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке освітньо-професійна програма?
2. Які види робіт включає індивідуальний план роботи викладача?
3. Що собою являє державний стандарт освіти?
4. Що включає навчальний план?
5. Які навчальні дисципліни відносять до вибіркових?

Заняття 3

Тема: ПОНЯТТЯ ПРО НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС

Завдання: Ознайомитись з поняттями «Науково-методичний комплекс»
На основі індивідуального завдання розробити лабораторне заняття на тему за вибором.

Теоретична частина

Навчально-методичний комплекс (НМК) дисципліни охоплює сукупність основних складових, що забезпечують організацію та ефективність освітнього процесу. До його структури входять: робоча навчальна програма дисципліни; тексти лекцій; опорний конспект лекцій; інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять; індивідуальні семестрові

завдання для самостійної роботи здобувачів освіти; контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять; методичні матеріали для студентів щодо виконання лабораторно-практичних робіт, організації самостійної роботи та написання курсових робіт (проектів).

Робоча навчальна програма є нормативним документом, який визначає зміст навчальної дисципліни, методи аудиторної, самостійної та індивідуальної роботи здобувачів освіти, форми контролю результатів навчання, а також перелік основних і додаткових джерел літератури, необхідних для забезпечення якості освітнього процесу.

Тексти лекцій використовуються у разі відсутності відповідних підручників або навчальних посібників. Вони можуть бути представлені як у друкованому вигляді, так і в електронному форматі з можливістю друку за потреби.

Опорний конспект лекцій призначений для спільної роботи викладача і студентів у процесі вивчення дисципліни. Його структура зазвичай включає тезовий виклад навчального матеріалу та міні-лексикон, що містить короткі визначення основних понять і термінів. Опорний конспект передбачає використання технічних засобів навчання, візуального супроводу лекційного матеріалу, а також контрольних і проблемних завдань для перевірки рівня засвоєння знань.

Інструктивно-методичні матеріали до практичних і лабораторних занять (інструкції до виконання лабораторного практикуму, методичні рекомендації щодо виконання практичних завдань) оформлюються у вигляді окремих видань у кількості, необхідній для належного забезпечення освітнього процесу.

Індивідуальні семестрові завдання для самостійної роботи здобувачів освіти містять тематику, зміст і методичні рекомендації до виконання

контрольних робіт, зокрема для студентів заочної форми навчання. Вони також включають завдання для поточного й підсумкового контролю засвоєння навчального матеріалу, передбаченого для самостійного опрацювання.

Контрольні завдання до практичних і лабораторних занять представлені у вигляді тестів, комплексів завдань різного рівня складності, а також завдань для перевірки готовності студентів до виконання конкретних лабораторних робіт. Їх метою є оцінювання рівня засвоєння теоретичних положень і практичних умінь.

Контрольні роботи з дисципліни розробляються для комплексної перевірки знань здобувачів освіти під час проведення наскрізного контролю якості підготовки фахівців або акредитації спеціальності. Вони охоплюють основні питання навчальної дисципліни, визначені робочою програмою, а також використовуються для оцінювання залишкових знань з метою контролю якості засвоєння матеріалу після завершення її вивчення.

Методичні матеріали для студентів з організації самостійного опрацювання фахової літератури та написання курсових робіт містять чітко визначену структуру. Методичні вказівки до виконання курсових робіт, як правило, включають вступ; розділ, присвячений значенню курсової роботи у вивченні дисципліни; опис основних етапів виконання курсової роботи (вибір теми та визначення обсягу, складання плану, добір і опрацювання літературних джерел, написання чернеткового та остаточного варіантів роботи, подання на перевірку, отримання висновку наукового керівника та захист перед комісією); аналіз типових помилок, яких припускаються здобувачі освіти; а також перелік тем курсових робіт відповідно до програми дисципліни.

У розділі, присвяченому тематиці курсових робіт, подаються зразки планів із зазначенням вступу, основних питань і висновків, рекомендований перелік

графічних матеріалів (таблиць, схем, діаграм тощо), методичні рекомендації щодо розкриття кожного питання та списки рекомендованої літератури для кожної групи тем.

Індивідуальні завдання за вибором:

Теми лабораторних занять: «Визначення вирівняності зерна гречки», «Складання схем сівозміни», «Проведення біометричного аналізу льону олійного», «Облік забур'яненості посівів с.-г. культур», «Розрахунок осушуваної дії дренажу», «Економічна оцінка комплексу лісонасаджень», «Визначення лабораторної схожості сої»

Питання для самоконтролю:

1. З яких частин складається НМК дисципліни?
2. Яким чином формуються контрольні завдання до практичних і лабораторних занять?
3. За яких умов потрібен опорний конспект лекцій?
4. Яку тематику включають індивідуальні семестрові завдання для самостійної роботи здобувачів (студентів)?
5. Що передбачено структурою методичних вказівок до написання курсових робіт?

Заняття 4

Тема: НАВЧАЛЬНИЙ ГРАФІК ТА РОБОЧА ПРОГРАМА

Завдання: Ознайомитись з поняттями «навчальний графік» та «робоча програма». На основі індивідуального завдання скласти робочу програму з вказаної дисципліни.

Теоретична частина

Навчальний графік є інформаційно-розпорядчим документом, який регламентує послідовність і терміни проведення всіх видів навчальних занять відповідно до навчального плану. Графік освітнього процесу розробляється деканом факультету на основі навчального плану та розподілу навчальних дисциплін між кафедрами.

Місце навчальної дисципліни в структурі підготовки фахівців, її значення, загальний зміст, а також вимоги до рівня знань і вмінь здобувачів освіти визначаються навчальною програмою дисципліни.

Навчальна програма є нормативним документом, що встановлює зміст дисципліни, форми й методи аудиторної, самостійної та індивідуальної роботи студентів, способи контролю результатів навчання, а також перелік основних і додаткових джерел літератури, необхідних для забезпечення ефективності освітнього процесу. Типові навчальні програми розробляються науково-методичними центрами вищої освіти у співпраці з педагогічними колективами провідних закладів вищої освіти.

На основі типової навчальної програми та навчального плану для кожної дисципліни, що входить до освітньо-професійної програми підготовки, відповідною кафедрою закладу вищої освіти розробляється робоча навчальна програма дисципліни, яка є нормативним документом закладу. Робоча

програма укладається провідним викладачем з урахуванням особливостей конкретного контингенту студентів, для яких викладається дисципліна.

Робоча навчальна програма дисципліни містить детальний виклад змісту навчального матеріалу, логіку та послідовність його опанування, організаційні форми навчання, види і методи поточного та підсумкового контролю, перелік навчально-методичної літератури й технічних засобів навчання. До її структурних компонентів належать тематичний план, завдання для самостійної та індивідуальної роботи, методи контролю навчальних досягнень здобувачів, а також список рекомендованих джерел.

У робочій програмі визначаються форми самостійної роботи студентів (опрацювання лекційного матеріалу, самостійне вивчення окремих тем і питань на основі навчальної, наукової, законодавчої та інструктивної літератури, виконання контрольних робіт, підготовка до заліків і екзаменів тощо) та методи поточного контролю (усне опитування на семінарських і практичних заняттях, тестування й інші види перевірки знань). Окремо подається перелік навчальної та наукової літератури, що включає підручники, навчальні посібники, нормативно-правові акти, наукові праці та публікації у фахових і періодичних виданнях.

Індивідуальні завдання за вибором:

Дисципліни: «Вступ до фаху», «Рослинництво», «Землеробство», «Агрохімія», «Захист рослин», «Селекція с.-г. культур».

Кількість кредитів: 3, 4, 5, 6

Питання для самоконтролю:

1. Хто формує графік навчального процесу?

2. Структурні складові робочої навчальної програми.
3. Хто складає робочу навчальну програму?
4. Методи поточного контролю.
5. Які літературні джерела вказують у робочій програмі?

Заняття 5

Тема: ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТОРНОЇ РОБОТИ З ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ

Завдання: Ознайомитись з основними принципами проведення аудиторної роботи. На основі індивідуального завдання підготувати лекцію на тему за вибором.

Теоретична частина

У процесі навчальної діяльності здобувачів освіти (пізнавальної, творчої, науково-дослідної, самотійної тощо) формується певне ставлення до навчальних дисциплін. Для ефективного засвоєння знань, умінь і навичок викладач повинен організувати освітній процес з урахуванням сучасних принципів мотивації та індивідуальних потреб особистості.

До основних чинників, що спонукають студентів до активної та результативної навчально-творчої діяльності, належать: усвідомлення значущості навчальної дисципліни для майбутньої професійної діяльності, розуміння її теоретичної та практичної цінності, а також чітке визначення найближчих і перспективних цілей навчання. Важливу роль відіграє високий рівень педагогічної майстерності викладача, що проявляється в емоційності

подачі матеріалу, демонстрації перспектив розвитку наукових ідей у відповідній галузі, створенні проблемних ситуацій у навчальному процесі. Суттєвий вплив на мотивацію мають і особистісні взаємовідносини між студентами та викладачем.

Освітній процес у закладах вищої освіти реалізується через такі основні форми: навчальні заняття, самостійну роботу студентів, практичну підготовку та контрольні заходи. До основних видів навчальних занять належать лекції, лабораторні та практичні заняття, індивідуальні заняття і консультації. Інші форми організації навчання визначаються залежно від цілей і змісту освітнього процесу відповідно до нормативних документів закладу вищої освіти. Закон України «Про вищу освіту» (стаття 50) передбачає автономію закладів освіти у виборі методів і засобів навчання в межах затверджених навчальних планів.

Лекція є провідною формою організації навчальних занять у закладі вищої освіти та спрямована на засвоєння теоретичного матеріалу. Вона, як правило, охоплює ключові положення однієї або кількох тем навчальної дисципліни, тематика яких визначається робочою навчальною програмою. Залежно від дидактичної мети можуть використовуватися проблемні лекції. За змістом і формою подання матеріалу лекції поділяються на проблемні, інформаційні, підсумкові та оглядові (консультаційні), а за способом подачі — на монологічні, діалогічні та лекції-дискусії.

Підготовка до лекції передбачає розроблення плану, добір і систематизацію інформаційного матеріалу, визначення часу на його виклад. Лектор повинен заздалегідь окреслити ключові проблемні аспекти, змістові елементи, методи подання матеріалу, а також форму завершення заняття. Доцільним є використання прикладів із практики та елементів психологічного розвантаження аудиторії. Особлива увага приділяється наочним засобам

навчання. Викладач повинен володіти ширшим обсягом знань, ніж той, що безпосередньо подається на лекції, оскільки в процесі викладу можливе використання додаткових фактів і аналогій. Мова лекції має бути доступною, логічною та переконливою, а структура й метод подачі матеріалу коригуються відповідно до її мети.

Лабораторне заняття є формою навчальної діяльності, спрямованою на поглиблене закріплення теоретичних положень дисципліни та формування практичних умінь і навичок шляхом індивідуального виконання студентами відповідних завдань. Лабораторні заняття проводяться відповідно до тематичного плану й охоплюють основний зміст навчальної дисципліни. Їх організація ґрунтується на заздалегідь підготовлених методичних матеріалах, практичних завданнях різного рівня складності, наочних засобах та використанні технічних ресурсів.

Практичне заняття передбачає попередній контроль знань здобувачів, формулювання та обговорення проблемного питання, розв'язання завдань із подальшим аналізом результатів і їх оцінюванням. Оцінки, отримані під час практичних занять, враховуються при визначенні підсумкової оцінки з дисципліни. Структура практичного заняття включає визначення мети, вихідні дані, методичні рекомендації, алгоритм розв'язання завдань, завдання для самостійної роботи, контрольні запитання, оцінювання сформованості вмінь, обговорення результатів і надання домашнього завдання.

У структурі лабораторних і практичних занять провідне місце посідає самостійна робота студентів. Роль викладача полягає у постановці завдань, розробленні методичних рекомендацій та здійсненні контролю. При цьому практична підготовка з фахових дисциплін може бути організована з використанням комп'ютерної техніки та спеціалізованих прикладних програм.

Індивідуальні завдання за вибором:

Теми лекцій: «Вплив біотичних та абіотичних факторів на ріст та розвиток рослин», «Лікарські рослини в минулому і теперішньому», «Значення сівозмін для сільськогосподарських культур», «Класифікація бур'янів», «Значення, біологічна характеристика та особливості вирощування льону олійного», «Селекція зернових колосових культур», «ГІС- технології в рослинництві»

Питання для самоконтролю:

1. Особливості побудови практичного заняття.
2. Види представлення інформації лекції за змістом і формою.
3. В яких формах здійснюється навчальний процес у закладах вищої освіти?
4. Яким документом визначається тематика курсу лекцій з дисципліни?
5. Як поділяються лекції за типом подачі слухачам?

Заняття 6

**Тема: ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ
ЗДОБУВАЧІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН**

Завдання: Ознайомитись з основними принципами проведення індивідуальної роботи здобувача. На основі індивідуального завдання розробити план курсової роботи на тему за вибором. Скласти зразок індивідуального завдання науково-дослідницького характеру на довільну тему.

Теоретична частина

Методологія організації навчального процесу та оцінювання результатів навчання здобувачів у кредитно-модульній системі (КМС) передбачає переорієнтацію освітнього процесу з традиційної лекційно-інформаційної моделі на індивідуалізовану, диференційовану та особистісно орієнтовану форму навчання, а також на розвиток самоосвіти здобувачів.

Сучасні міжнародні й національні освітні стандарти визначають самотійну й творчу діяльність того, хто навчається, як провідну складову освітнього процесу. Саме на цьому підході ґрунтуються новітні, зокрема інформаційні, освітні технології. У структурі навчального навантаження здобувача за Європейською системою перезарахування кредитів (ЄСПК) індивідуальна робота розглядається як один з основних компонентів навчальної діяльності та повинна займати суттєву частку загального обсягу навчального навантаження.

Індивідуальна робота здобувача є формою організації освітнього процесу, спрямованою на створення умов для максимальної реалізації його творчого потенціалу через індивідуально зорієнтований розвиток здібностей, участь у науково-дослідній та творчій діяльності. Індивідуальні заняття проводяться під керівництвом викладача в позааудиторний час відповідно до окремого графіка, розробленого кафедрою з урахуванням освітніх потреб і можливостей здобувачів. До їх проведення залучаються найбільш кваліфіковані викладачі.

На початкових курсах індивідуальні заняття здебільшого спрямовані на поглиблене вивчення окремих навчальних дисциплін, тоді як на старших курсах вони набувають науково-дослідного характеру та передбачають безпосередню участь здобувачів у виконанні дослідницьких і творчих завдань. Індивідуальні заняття з певної дисципліни можуть проводитися з одним або

кількома студентами за графіком, затвердженим деканом факультету, контроль за дотриманням якого здійснює деканат.

Однією з основних форм індивідуальної роботи є консультації, які можуть бути індивідуальними або груповими та проводяться з метою надання роз'яснень щодо окремих теоретичних і практичних питань або особливостей застосування набутих знань. У процесі консультацій допускається використання діагностичного тестування, зокрема комп'ютерного, для визначення рівня засвоєння теоретичних положень, сформованості практичних умінь і навичок, а також для оцінювання ефективності застосованих методів навчання.

Важливою формою організації освітнього процесу є індивідуальні завдання, спрямовані на поглиблення, узагальнення та закріплення знань, а також на їх практичне застосування. До таких завдань належать розрахункові, аналітичні, контрольні, розрахунково-графічні роботи, а також курсові роботи чи проєкти. Індивідуальні завдання, як правило, виконуються здобувачами самостійно під керівництвом викладача. У разі комплексного характеру завдань до їх виконання можуть залучатися кілька здобувачів, у тому числі з різних факультетів і спеціальностей.

Ефективним різновидом індивідуальної роботи є індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ), що відповідають вимогам інноваційних освітніх технологій. ІНДЗ є видом позааудиторної індивідуальної діяльності навчального, навчально-дослідницького або проєктно-конструкторського характеру, яка виконується в процесі опанування програмного матеріалу дисципліни.

Курсова робота є одним із видів індивідуальних навчально-дослідницьких або творчих завдань і спрямована не лише на поглиблення, систематизацію та

закріплення теоретичних знань, а й на формування вміння застосовувати їх для розв'язання конкретних фахових завдань. Вона сприяє розвитку навичок самостійної роботи з навчальною та науковою літературою, використання сучасних інформаційних технологій, обчислювальної техніки та лабораторного обладнання. Курсова робота є окремим кредитом фахової дисципліни та оцінюється як самостійний вид навчальної діяльності. Тематика курсових робіт визначається кафедрою відповідно до змісту дисципліни, має бути актуальною та орієнтованою на практичні завдання професійної діяльності. Здобувачам надається право обирати тему з запропонованого переліку або пропонувати власну з відповідним обґрунтуванням. Керівництво курсовими роботами здійснюють викладачі з досвідом науково-педагогічної та практичної діяльності. Захист курсової роботи проводиться комісією у складі трьох викладачів кафедри, включно з науковим керівником, а оцінювання здійснюється за національною, багатобальною шкалами та шкалою ЄСПК.

Дипломна робота є індивідуальним завданням науково-дослідницького, творчого або проєктно-конструкторського характеру, яке виконується здобувачем на завершальному етапі навчання за відповідною освітньо-професійною програмою. Вона слугує формою комплексної перевірки рівня теоретичної та практичної підготовки здобувача, його здатності застосовувати набуті знання для розв'язання актуальних наукових, технічних, економічних, соціальних чи виробничих завдань і повинна містити елементи наукової новизни або практичної значущості. Керівниками дипломних робіт призначаються викладачі з науковими ступенями або вченими званнями, а у випадку прикладного спрямування роботи до керівництва можуть залучатися висококваліфіковані фахівці відповідної галузі. Здобувач має право запропонувати власну тему дипломної роботи з обґрунтуванням її

актуальності, при цьому перевага надається темам, що є логічним продовженням курсових досліджень або пов'язані з майбутньою професійною діяльністю випускника.

Індивідуальні завдання за вибором:

Теми курсової роботи: «Особливості вирощування сої в умовах Лісостепу західного», «No-Till технологія – сучасна система землеробства», «Проектування насінництва гречки», «Система удобрення цукрових буряків», «Технологія вирощування гречки».

Питання для самоконтролю:

1. Що собою являє дипломна робота?
2. Мета курсової роботи?
3. Орієнтація кредитно-модульної системи.
4. Як здійснюється організація та проведення індивідуальних занять?
5. Індивідуальні навчально-дослідні завдання – як різновид індивідуальної роботи.

Заняття 7

**Тема: ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ЗДОБУВАЧІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН**

Завдання: Ознайомитись з основними принципами проведення самостійної роботи здобувача. Коротко занотувати мету, завдання,

забезпечення самостійної роботи та особливості контролю за виконанням самостійної роботи здобувачами.

Теоретична частина

Самостійна робота здобувачів освіти є провідною формою опанування навчального матеріалу у поза аудиторний час без безпосередньої участі викладача. Її зміст з кожної навчальної дисципліни визначається робочою навчальною програмою та методичними рекомендаціями викладача. Для забезпечення ефективної самостійної роботи використовуються всі необхідні навчально-методичні засоби: підручники, навчальні й методичні посібники, конспекти лекцій, навчально-лабораторне обладнання, інтерактивні навчально-методичні комплекси дисциплін, комп'ютерна техніка тощо. Окрім цього, здобувачам рекомендовано опрацьовувати наукову літературу та матеріали періодичних видань.

Метою самостійної роботи є розвиток творчих здібностей і активізація розумової діяльності здобувачів, формування потреби в безперервному самостійному поповненні знань, набуття глибокої та системної підготовки як показника міцності знань, а також виховання вольових і моральних якостей, необхідних для організації власної навчальної діяльності.

Основними завданнями самостійної роботи здобувачів є формування вмінь самостійно працювати з навчальною та науковою літературою, творчо сприймати й осмислювати навчальний матеріал, а також вироблення навичок систематичної самостійної діяльності з набуття та узагальнення знань і вмінь.

На самостійне опрацювання можуть виноситися питання для підготовки до семінарських занять, комплекси контрольних завдань, тестові матеріали для самоперевірки, перелік рекомендованої літератури, окремі розділи

теоретичного матеріалу, а також практичні роботи, що не потребують безпосереднього керівництва викладача.

Самостійна робота забезпечується системою навчально-методичних ресурсів, яка включає основну навчальну літературу (підручники, конспекти лекцій, навчальні та методичні посібники), додаткові джерела (наукову, фахову, монографічну та періодичну літературу), а також методичні рекомендації щодо виконання самостійних завдань.

Опрацювання навчального матеріалу в межах самостійної роботи може здійснюватися у бібліотеках, навчальних аудиторіях, комп'ютерних класах і лабораторіях, а також у домашніх умовах. У разі використання складного обладнання або спеціалізованих інформаційних систем здобувачам забезпечується доступ до необхідної документації чи консультативна допомога викладача.

З урахуванням специфіки навчальної дисципліни викладач може пропонувати різні види завдань для самостійної роботи, зокрема: опрацювання інформації, отриманої на аудиторних заняттях; роботу з підручниками та власними конспектами лекцій; самостійне вивчення окремих тем із підготовкою конспектів; використання довідкових матеріалів; написання рефератів і повідомлень; виконання творчих завдань (доповідей, проєктів, оглядів); підготовку до лабораторних і практичних занять; виконання індивідуальних графічних і розрахункових робіт; підготовку та виконання курсових робіт (проєктів); письмові відповіді на проблемні питання; формування власної добірки фахової літератури для майбутньої професійної діяльності. При цьому викладач не обмежений у виборі інших видів завдань за умови їх відповідності робочій програмі дисципліни.

Навчальний матеріал, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння в процесі самостійної роботи, підлягає підсумковому контролю нарівні з матеріалом, що вивчається під час аудиторних занять. Контроль результатів самостійної роботи здійснюється викладачем під час занять або у поза аудиторний час і може проводитися за двобальною системою («зараховано» / «не зараховано») або за шкалою, прийнятою у закладі вищої освіти. Консультації та поточний контроль можуть проводитися відповідно до графіка додаткових занять. Результати поточного контролю самостійної роботи фіксуються в журналі обліку навчальних занять академічної групи на окремій сторінці відповідно до теми.

Питання для самоконтролю:

1. Види завдань самостійної роботи.
2. Які питання можуть виноситись на самостійну роботу?
3. Мета самостійної роботи здобувачів.
4. Завдання самостійної роботи здобувачів.
5. Забезпечення самостійної роботи здобувачів.

Заняття 8

Тема 8: КОНТРОЛЬ УСПІШНОСТІ ТА ЯКОСТІ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧА

Завдання: Ознайомитись з основними контролю успішності та якості здобувача. Розробити зразки тестових завдань (10 тестів) різного формату з дисциплін за вибором.

Теоретична частина

Контроль якості підготовки здобувачів освіти є важливим елементом зворотного зв'язку в навчальному процесі, оскільки дає змогу визначити рівень досягнення поставлених освітніх цілей та, за необхідності, своєчасно коригувати організацію навчання. У закладах вищої освіти застосовуються такі основні види контролю знань: поточний, модульний і підсумковий.

Поточний контроль здійснюється під час навчальних занять у формі усного опитування, перевірки результатів виконання індивідуальних завдань (розрахункових, розрахунково-графічних робіт тощо), лабораторних робіт, а також оцінювання виступів здобувачів на практичних і семінарських заняттях. Обов'язковою складовою поточного контролю є оцінювання навчального матеріалу, передбаченого для самостійного опрацювання.

Підсумковий контроль охоплює семестровий та державний контроль. Семестровий екзамен є формою підсумкового контролю, що спрямована на перевірку рівня засвоєння здобувачем теоретичного й практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр. Екзамен проводиться під час екзаменаційної сесії відповідно до затвердженого розкладу та передбачає обов'язкову присутність здобувача. З метою забезпечення об'єктивності та прозорості оцінювання семестровий контроль здійснюється у письмовій формі або з використанням комп'ютерних технологій.

Семестровий диференційований залік є формою підсумкового контролю, що базується на результатах виконання здобувачем усіх видів навчальної роботи протягом семестру. До них належать аудиторна діяльність під час лекційних, практичних, семінарських і лабораторних занять, а також самостійна робота при виконанні індивідуальних завдань (рефератів, розрахунково-графічних робіт тощо). Диференційований залік не потребує

обов'язкової присутності здобувача та виставляється за умови виконання всіх вимог, визначених робочою навчальною програмою дисципліни, і отримання позитивних підсумкових модульних рейтингових оцінок. За потреби викладач має право провести співбесіду або експрес-контроль для уточнення результатів навчання.

Державна атестація здобувачів здійснюється у формі державного екзамену та захисту дипломних робіт відповідно до вимог освітньо-професійних програм і державних стандартів освіти. Виконання та захист дипломної роботи є завершальним етапом навчання, спрямованим на узагальнення, поглиблення й систематизацію теоретичних знань і практичних навичок, а також на визначення відповідності рівня підготовки випускника вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця.

Навчальний процес у межах дисципліни має відкритий і демократичний характер, що надає здобувачам можливість обирати рівень навчальної активності та способи отримання підсумкової оцінки, здійснювати постійний самоконтроль та вчасно коригувати власну навчальну діяльність. Індивідуалізація навчання забезпечує відповідність вимог здібностям здобувачів і усуває порівняльний підхід до оцінювання їх результатів. Рейтингова система оцінювання сприяє підвищенню об'єктивності, гнучкості та прозорості оцінювання, а також формує здорову конкуренцію в навчальному середовищі.

На початку семестру здобувачі ознайомлюються зі структурою рейтингової системи оцінювання з усіх дисциплін навчального плану. Поточна модульна рейтингова оцінка формується з балів, отриманих за навчальну діяльність у межах відповідного змістового модуля, зокрема за виконання та захист індивідуальних завдань, лабораторних робіт, участь у семінарських

заняттях. У разі порушення термінів виконання завдань або пропусків занять можуть нараховуватися штрафні бали, які компенсуються додатковою навчальною роботою.

Контрольна модульна рейтингова оцінка визначається за результатами виконання модульної контрольної роботи з конкретного модуля. Підсумкова семестрова модульна рейтингова оцінка обчислюється як сума рейтингових оцінок за всі модулі дисципліни. Екзаменаційна рейтингова оцінка встановлюється за результатами виконання екзаменаційних завдань або, у разі відсутності екзамену, за підсумками поточного та модульного контролю. Залікова рейтингова оцінка визначається на основі результатів усіх видів навчальної діяльності протягом семестру.

Загальна підсумкова семестрова рейтингова оцінка є сумою підсумкової семестрової модульної та екзаменаційної (або залікової) оцінок і визначається у балах, за національною шкалою та шкалою ЄСПК. Вона вноситься до додатка до диплома у разі викладання дисципліни протягом одного семестру. Для дисциплін, що вивчаються кілька семестрів, загальна підсумкова рейтингова оцінка визначається з урахуванням «ваги» кожного семестру та також заноситься до додатка до диплома.

Індивідуальні завдання за вибором:

Дисципліни: «Рослинництво», «Кормовиробництво та луківництво», «Сільськогосподарські меліорації», «Агроекологія», «Карантин рослин».

Питання для самоконтролю:

1. Які є види контролю успішності та якості навчання здобувача?
2. З чого складається поточна модульна рейтингова оцінка?
3. Що таке семестровий диференційований залік?
4. Що собою являє державна атестація?
5. Як визначається підсумкова семестрова модульна рейтингова оцінка?

Зразок робочої програми

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Факультет агротехнологій і природокористування
Кафедра рослинництва, селекції та насінництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньо-професійної програми

_____ Людмила ВІЛЬЧИНСЬКА
«___» _____ 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**ВКФППК 5. НІШЕВІ КУЛЬТУРИ**

Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність Н1 «Агрономія»
Освітня програма «Агрономія»

Кам'янець-Подільський
2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Нішеві культури» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю Н1 «Агрономія».

Розробники: Вероніка ХОМІНА, доктор с.-г. наук, професор, завідувач кафедри рослинництва, селекції та насінництва

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри рослинництва, селекції та насінництва

Протокол № 1 від «1» вересня 2026 року
Завідувач кафедри

(підпис)

Вероніка ХОМІНА
(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Робочу програму схвалено на засіданні науково-методичної комісії факультету агротехнологій і природокористування

Протокол № ____ від «___» _____ 2026 року
Голова науково-методичної комісії факультету агротехнологій і природокористування

(підпис)

Олена КОБЕНЮК
(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

1. Мета навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Нішеві культури» є вибірковою при підготовці фахівців спеціальності Н1 – «Агрономія» освітнього ступеня «магістр».

Метою навчальної дисципліни є отримати базові знання і сформувати розуміння біологічних і агротехнологічних особливостей, пов'язаних з сільськогосподарськими, зокрема, нішевими культурами, навчитися застосовувати знання та розуміння фізіологічних процесів сільськогосподарських рослин для розв'язання виробничих технологічних задач.

Завдання полягає в тому, щоб здобувачі вищої освіти агрономічної спеціальності досконало освоїли технологічні процеси вирощування нішевих культур: амарант, спельта, жито, просо, сорго, сочевиця, вика, нут, кунжут, вивчили основні шкодочинні фактори впливу на продуктивність рослин та визначили заходи боротьби з ними.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент набуває наступні компетентності:

Загальні

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 6. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні

СК 2. Здатність аналізувати та оцінювати сучасні проблеми, перспективи розвитку та науково-технічну політику в сфері агрономії.

СК 3. Здатність створювати нові технології та застосовувати сучасні технології агрономії, враховуючи їх особливості та користуючись передовим досвідом їх впровадження, розробляти наукові основи технологій вирощування сільськогосподарських культур.

СК 8. Здатність до розробки та викладання навчальних дисциплін у закладах вищої та фахової передвищої освіти.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Технічні культури» значно підвищиться, якщо здобувач вищої освіти попередньо опанував матеріал таких дисциплін як: «Ґрунтознавство», «Землеробство», «Фізіологія рослин», «Рослинництво», «Агрохімія», «Захист рослин», «Сільськогосподарська механізація».

3. Опис навчальної дисципліни

	<i>Денна форма навчання</i>
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс, семестр	2 курс, 1-й семестр
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Розподіл годин:	
Лекції	20
Лабораторні	
Практичні (семінарські)	30
Самостійна робота	40
Індивідуальні завдання	
Навчальна практика	
Загальна кількість годин	90
Вид контролю	екзамен/КР

4. Формування компетентностей та програмних результатів навчання

Вивчення дисципліни дає можливість набуття знань, вмінь та навичок, які включають набуття здобувачами вищої освіти комплексних понять з асортименту, організації науково-обґрунтованих заходів щодо вирощування нішевих культур і одержання високоякісної продукції та додаткового прибутку за різних ґрунтово-кліматичних умов в господарствах різних форм власності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Нішеві культури» фахівець повинен:

- **знати** поширення та застосування нішевих культур; основні технологічні заходи технологій вирощування культур (норму висіву, строк і спосіб сівби, догляд за посівами, строк і спосіб збирання тощо); основні аналізування якості сировини, що проводяться на культурах.

- **вміти** визначити в польових умовах фазу росту та розвитку культури; проаналізувати потребу в застосуванні засобів захисту рослин (гербіцидів, фунгіцидів, інсектицидів); визначити біологічну урожайність.

Нормативний зміст підготовки здобувачів освітнього ступеня «Магістр», які вивчають дисципліну «Нішеві культури» передбачає програмні результати навчання:

1. Інтегрувати знання з різних галузей для розв'язання складних теоретичних та/або практичних задач і проблем агрономії.

2. Добирати оптимальну стратегію господарювання в агрономії, у тому числі за нечіткості цілей та невизначеності умов.

Результати навчання вибіркових дисциплін доповнюють програмні результати навчання визначені освітньою програмою та мають додатковий зміст.

5. Програма навчальної дисципліни
Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Денна форма			
	у тому числі			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота
<i>Змістовний модуль 1. Зернові культури</i>				
Тема 1. Поняття нішевих культур та їхнє місце у диверсифікації сільськогосподарського виробництва	14	2	8	4
Тема 2. Господарське значення, екологічні особливості та технологія вирощування спельти	8	2	2	4
Тема 3. Господарське значення, екологічні особливості та технологія вирощування жита	8	2	2	4
Тема 4. Господарське значення, екологічні особливості та технологія вирощування проса	8	2	2	4
Тема 5. Господарське значення, екологічні особливості та технологія вирощування сорго	8	2	2	4
Разом за змістовним модулем 1	46	10	16	20
<i>Змістовний модуль 2. Олійні культури</i>				
Тема 2. Господарське значення, екологічні особливості та технологія вирощування амаранту	8	2	2	4
Тема 7. Господарське значення, екологічні особливості та технологія вирощування сочевиці	8	2	2	4
Тема 8. Господарське значення, екологічні особливості та технологія вирощування вики	8	2	2	4
Тема 9. Господарське значення, екологічні особливості та технологія вирощування нуту	8	2	2	4
Тема 10. Господарське значення, екологічні особливості та технологія вирощування кунжуту	12	2	6	4
Разом за змістовним модулем 1	44	10	14	20
Всього з дисципліни	90	20	14	40

6. Методи навчання

Лекції проблемного характеру, лекція-діалог, лекція-презентація, дискусії, методи спрямовані на формування у студентів інтересу до пізнавальної діяльності, організації і забезпечення мисленнєвої діяльності, творчі методи.

7. Засоби, форми та критерії оцінювання

Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль знань. На основі питань розроблені тестові завдання.

1. Поняття «нішеві культури»
2. Площі посіву амаранту в Україні та світі?
3. Господарське значення амаранту?
4. Екологічні особливості амаранту?
5. Біологічний винос поживних речовин на формування 1 кг насіння амаранту?
6. Вміст та вихід олії з насіння амаранту?
7. Сівба та догляд за посівами амаранту?
8. Підготовка ґрунту під сівбу амаранту?
9. Особливості удобрення амаранту?
10. Збирання амаранту?
11. Сорти амаранту?
12. Економічна доцільність вирощування амаранту? Ринки збуту?
13. Площі посіву спельти в Україні та світі?
14. Селекція спельти?
15. Господарське значення спельти?
16. Екологічні особливості спельти?
17. Біологічний винос поживних речовин на формування 1 кг насіння спельти?
18. Хімічний склад насіння спельти?
19. Сівба та догляд за посівами спельти?
20. Особливості удобрення спельти?
21. Збирання спельти?
22. Сорти спельти?
23. Економічна доцільність вирощування спельти? Ринки збуту?
24. Площі посіву жита в Україні та світі?
25. Господарське значення жита?
26. Екологічні особливості жита?
27. Біологічний винос поживних речовин на формування 1 кг насіння жита?
28. Хімічний склад насіння жита?
29. Сівба та догляд за посівами жита?
30. Особливості удобрення жита?
31. Збирання жита?
32. Сорти жита?
33. Економічна доцільність вирощування жита? Ринки збуту?
34. Площі посіву проса в Україні та світі?
35. Господарське значення проса?
36. Екологічні особливості проса?
37. Біологічний винос поживних речовин на формування 1 кг насіння проса?
38. Хімічний склад насіння проса?
39. Обробіток ґрунту під просо?
40. Сівба та догляд за посівами проса?
41. Особливості удобрення проса?
42. Збирання проса?

43. Сорти проса?
44. Економічна доцільність вирощування проса? Ринки збуту?
45. Площі посіву сорго в Україні та світі?
46. Господарське значення сорго?
47. Екологічні особливості сорго?
48. Біологічний винос поживних речовин на формування 1 кг насіння сорго?
49. Хімічний склад насіння сорго?
50. Сівба та догляд за посівами сорго?
51. Особливості удобрення сорго?
52. Збирання сорго?
53. Сорти сорго?
54. Економічна доцільність вирощування сорго? Ринки збуту?
55. Площі посіву сочевиці в Україні та світі?
56. Господарське значення сочевиці?
57. Екологічні особливості сочевиці?
58. Біологічний винос поживних речовин на формування 1 кг насіння сочевиці?
59. Хімічний склад насіння сочевиці?
60. Сівба та догляд за посівами сочевиці?
61. Особливості удобрення сочевиці?
62. Збирання сочевиці?
63. Сорти сочевиці?
64. Економічна доцільність вирощування сочевиці? Ринки збуту?
65. Площі посіву вики в Україні та світі?
66. Господарське значення вики?
67. Екологічні особливості вики?
68. Біологічний винос поживних речовин на формування 1 кг насіння вики?
69. Хімічний склад насіння вики?
70. Сівба та догляд за посівами вики?
71. Особливості удобрення вики?
72. Збирання вики?
73. Сорти вики?
74. Економічна доцільність вирощування вики? Ринки збуту?
75. Площі посіву нуту в Україні та світі?
76. Господарське значення нуту?
77. Екологічні особливості нуту?
78. Біологічний винос поживних речовин на формування 1 кг насіння нуту?
79. Хімічний склад насіння нуту?
80. Сівба та догляд за посівами нуту?
81. Особливості удобрення нуту?
82. Збирання нуту?
83. Сорти нуту?
84. Економічна доцільність вирощування нуту? Ринки збуту?
85. Площі посіву кунжуту в Україні та світі?
86. Господарське значення кунжуту?
87. Екологічні особливості кунжуту?
88. Біологічний винос поживних речовин на формування 1 кг насіння кунжуту?
89. Вміст та вихід олії з насіння кунжуту?
90. Сівба та догляд за посівами кунжуту?
91. Особливості удобрення кунжуту?
92. Збирання кунжуту?
93. Сорти кунжуту?

94. Економічна доцільність вирощування кунжуту? Ринки збуту?
95. Стан виробництва нішевих культур в Україні
96. Головні ризики вирощування нішевих культур в Україні?
97. Експорт нішевих сільськогосподарських товарів у світі та Україні?
98. Біорізноманіття, інтродукція нішевих культур?
99. Поняття волотильності цін?
100. Поняття ліквідності ринку?

Форми та критерії оцінювання (поточний, семестровий (підсумковий))

Оцінювання результатів навчання здійснюється на принципах: об'єктивності, систематичності та системності, плановості, єдності вимог, відкритості, прозорості, економічності, доступності та зрозумілості методики оцінювання, урахування індивідуальних можливостей здобувачів освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку рівня засвоєння здобувачів освіти навчального матеріалу. Форма проведення поточного контролю визначаються з урахуванням змісту накопичувальної системи оцінювання.

Сума балів за поточний контроль складається із балів, отриманих за результатами навчання під час лекцій, (лабораторних) занять та самостійної роботи здобувача вищої освіти.

ЕКЗАМЕН

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену з конкретної навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом здобувача.

Якщо форма семестрового контролю екзамен, у межах поточного контролю здобувач вищої освіти може набрати 60 балів.

У межах навчальної дисципліни «Нішеві культури» є два змістовних модулі, які включають 2 групи культур. За ЗМ 1 здобувач максимально може отримати 32 бали, з них: 24 бали отримати на практичних заняттях (по 2 бали за одне практичне заняття) та 8 балів за самостійну роботу. За ЗМ 2 здобувач максимально може отримати 28 балів, з них: (по 2 бали за одне практичне заняття) та 7 балів за самостійну роботу. Самостійна робота включає питання, що не включені в матеріал лекційних і практичних занять у розрізі груп культур згідно методичних рекомендацій, оцінюється шляхом усного опитування на практичних заняттях.

ЗМ1								СР (Т1-8)	ЗМ 2							СР (Т1-7)	Поточний контроль	Екзамен	Підсумкова оцінка
ПЗ 1	ПЗ 2	ПЗ 3	ПЗ 4	ПЗ 5	ПЗ 6	ПЗ 7	ПЗ 8		ПЗ 1	ПЗ 2	ПЗ 3	ПЗ 4	ПЗ 5	ПЗ 6	ПЗ 7				
3	3	3	3	3	3	3	3		8	3	3	3	3	3	3				
ПЗ1, ПЗ2 ... - практичне заняття, Т1, Т2,... - теми змістових модулів; СР – самостійна робота.																			

Критерії оцінювання знань на практичних заняттях

Високий рівень 3 бали	Здобувач володіє не лише базовими знаннями, а й розуміє взаємозв'язки між різними темами, може аналізувати, синтезувати та оцінювати інформацію. Усі аудиторні завдання виконані бездоганно, без помилок. Здобувач здатен застосовувати знання у нестандартних ситуаціях, знаходити та презентувати власні рішення.
Достатній рівень 2 бали	Здобувач демонструє хороше засвоєння матеріалу, але з деякими незначними недоліками. Добре засвоїв основний матеріал, проте його знання можуть бути недостатньо глибокими. Можливі незначні неточності в термінології або формулюваннях. практичні завдання виконано правильно, але є незначні помилки.
Середній рівень 1 бал	На цьому рівні здобувач володіє матеріалом на мінімально достатньому рівні. Його знання є базовими, без глибини. Засвоїв лише основні поняття і факти. Матеріал є фрагментарним, а розуміння – поверховим. практичні завдання виконані лише частково або з суттєвими помилками. Здобувач відчуває труднощі з практичним застосуванням знань.
Низький рівень 0,5 бал	Здобувач володіє лише окремими елементами матеріалу. Його відповіді є неповними та неточними. Завдання виконані не повністю або не виконані взагалі. Відсутні практичні уміння.
Незадовільний рівень 0 балів	На цьому рівні здобувач не засвоїв матеріал і не виконав жодних вимог освітнього компонента. Відсутність будь-яких знань із дисципліни. Здобувач не може назвати основні поняття чи терміни. Всі завдання, включно з практичними, не виконані.

Критерії оцінювання СР

Самостійна робота оцінюється під час практичних занять

Високий рівень 7 (8) балів (залежно від модуля)	Усі завдання виконано якісно, з використанням додаткових джерел та творчим підходом. У роботах присутні власні висновки та аргументована позиція.
Достатній рівень 5 (6) балів (залежно від модуля)	Робота виконана в основному правильно, що свідчить про належний рівень засвоєння матеріалу. Окремі неточності не впливають суттєво на загальний результат, однак вимагають подальшого доопрацювання.
Середній рівень 3 (4) бали (залежно від модуля)	Робота виконана частково, із запізненням або неточностями. У ній відсутній аналіз, лише констатація фактів.
Низький рівень 1 (2) бали (залежно від модуля)	Робота не виконана або формальна.
Незадовільний рівень 0 балів	Робота не виконана взагалі.

**Критерії оцінювання екзамену
(розподіл балів та критерії оцінювання орієнтовні)**

На семестровий контроль у формі екзамену виділяється 40 балів.

Відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні теоретичні знання, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно.
Добре	Якщо відповідь здобувача вищої освіти відповідає тим самим вимогам, що і для оцінки «відмінно», але при цьому він допускає 1-2 помилки, які й сам виправляє або 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу. Здобувач вищої освіти вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях.
Задовільно	Якщо здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень предмета, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; не в змозі захистити проєкт побудови системи роботи з певних тем дисципліни; викладає матеріал непослідовно.
Незадовільно	Якщо здобувач вищої освіти виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни обчислюється шляхом додавання набраних здобувачем вищої освіти балів з поточного та семестрового контролю. Форма семестрового контролю – екзамен. Підсумкова оцінка виставляється у відомості обліку успішності, індивідуальному навчальному плані.

Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за 100-бальною шкалою. Відповідність семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS представлено у формі таблиці:

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS
	Екзамен	Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
82 – 89		B	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
75 – 81		C	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
67 – 74	Задовільно	D	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти суттєві помилки.
60 – 66		E	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
35 – 59	Незадовільно	FX	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
1 – 34		F	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів

Національні оцінки «Відмінно», «Добре», «Задовільно», «Зараховано» та оцінки ECTS «А», «В», «С», «D», «Е» проставляються екзаменаторами у відомість обліку успішності та залікову книжку здобувача (індивідуальний навчальний план). Національні оцінки «Незадовільно», «Не зараховано» та оцінки ECTS «FX», «F» заносяться лише у відомість обліку успішності.

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компонента та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом, яких складає 60 % від максимально можливої кількості балів.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.

1. Комп'ютер з електронним проектором та переносним екраном.
2. Повні тексти лекцій.
3. Повний перелік контрольних питань з дисципліни.
4. Роздатковий ілюстративний матеріал лекцій.
5. Презентаційний мультимедійний матеріал для читання лекцій.
6. Методичні вказівки для виконання практичних робіт.
7. Методичні вказівки для виконання студентами самостійної роботи.
8. Тестові завдання для проведення підсумкового контролю.

9. Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Лихочвор В.В., Петриченко В.Ф. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур. 120 культур: навч. посіб. 4-е вид. В.В. Лихочвор, В.Ф. Петриченко. Львів: НВФ «Українські технології», 2014. 1040 с.
2. Навчальний посібник з дисципліни «Рослинництво» для студентів галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» спеціальності 201 «Агрономія» першого бакалаврського рівня. Вінниця: Видавництво ТОВ «Друк». 2020. 352 с.
3. Лихочвор В.В., Петриченко В.Ф. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур. Львів, 2020. 806с.

Допоміжна

1. Рослинництво. Сучасні інтенсивні технології вирощування основних польових культур. [Лихочвор В.В., Петриченко В.Ф., Іващук П.В., Корнійчук О.В.] Львів: НВФ «Українські технології», 2010. 1088с.
2. Рослинництво. Практикум. [Зінченко О.І., Коротєєв А.В., Каленська С.М., Демидась Г.І., Петриченко В.Ф. і ін.] Вінниця «Нова книга» 2010. 535с.
3. Зінченко О.І. Рослинництво. О.І. Зінченко, В.М. Салатенко, М.А. Білоножко. К.: «Аграрна освіта», 2001. 592 с.
4. Каленська С.М. Рослинництво: Підручник. С.М. Каленська, О.Я. Шевчук, М.Я. Дмитрашак, О.М. Козяр, Г.І. Демидась; За редакцією О.Я. Шевчука. К.: НАУУ, 2005. 502 с.
5. Каленська С.М., Єрмакова Л.М., Паламарчук В. Д., Поліщук І.С. Системи сучасних інтенсивних технологій у рослинництві. Підручник. Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2015. 448 с.
6. Арістов, В. 2017. Фермери або агрохолдинги? Оптимальна модель розвитку українського агробізнесу. [online] Доступно: <https://uhbdp.org/ua/news/agro-news/1330-fermery-aboahrokholdynhy-optymalna-model-rozvytku-ukrainskoho-ahrobiznesu>.

7. Виважені рішення та вивчення ринку приведуть до мільйона з гектара: підсумки конференції. 2017 [online] Доступно: <https://uhbdp.org/ua/1191-vivazheni-rishennya-ta-vivchennya-rinkuprivedut-do-miljona-z-gektaru-pidsumki-konferentsiji>.

8. Вищі у ніші: дрібним фермерам радять вирощувати ягоди і горіхи. 2017. [online] Доступно: <https://agroday.com.ua/2017/12/08/svoya-nisha-dribnym-fermeram-radyat-vyroshhuvaty-yagody-igorihi/>

9. Експерти назвали найбільш перспективні нішеві культури. 2016. [online] Доступно: <https://superagronom.com/news/445-eksperti-nazvali-naybilsh-privablivi-nishe-vi-kulturi>.

10. Лутицька, Л. 2017. Вирощування часнику, сорго і льону: як знайти свою прибуткову нішу? [online] Доступно: <https://kurkul.com/spetsproekty/153-viroshchuvannya-chasniku-sorgo-i-lonu-yakznayti-svoyu-pributkovu-nishu>

11. Нішеві культури – це «подушка безпеки» для аграріїв, [online] Доступно: <http://agroportal.ua/ua/views/mnenie-eksperta/nishevye-kultury-eto-podushka-bezopasnostidlyaagrariiev/>.

12. Закон України «Про рослинний світ» від 9 квітня 1999 №591. XIV. Відомості Верховної Ради України від 1999, №22-23 ст. 198.

Інформаційні ресурси

1. Рослинництво: http://buklib.net/index.php?option=com_jbook&catid=187.
2. Аграрний сектор України: <http://agroua.net/plant/>.
3. Державна служба з охорони прав на сорти рослин: http://sops.gov.ua/index.php?page=ukr-official_publishing.
4. Агробізнес України: <http://agrobiznes.org.ua/taxonomy>.

Зразок індивідуального плану роботи НПП

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Факультет агротехнологій і природокористування
Кафедра рослинництва, селекції та насінництва

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

_____ Вероніка ХОМІНА

ПЛАН РОБОТИ**Науково-педагогічного працівника**

доктора сільськогосподарських наук, професора, завідувача кафедри
(Науковий ступінь, вчене звання, посада)

ХОМІНОЇ Вероніки Ярославівни
(Прізвище, ім'я, по-батькові)

на 2025-2026 навчальний рік

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри рослинництва, селекції та насінництва,
протокол №__ від «__» _____ 2025р.

Науково-педагогічний працівник

(підпис)

Кам'янець-Подільський
2025 р.

1. План роботи НПП

№ з/п	Вид роботи	I семестр	II семестр	Навчальний рік
1.	Навчальна	341,12	350,78	691,90
2.	Методична	191,21	100	291,21
3.	Наукова	194,89	300	494,89
4.	Організаційна	10	50	60
5.	Виховна	5	5	10
	Всього	742,22	805,78	1548,00

**НАВЧАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ Хоміної Вероніки Ярославівни
на 2025–2026 навчальний рік**

№ з/п	Дисципліна	Курс	Форма навчан ня	Спеці- аль- ність	Всього	Лек- ції	Лабора- торні занят- тя	Прак- тичні занят тя	Нав- чальна практи ка	Виробн ича практик а	Курсові роботи (проекти)	Екзам ен	Залік	Семестр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	Енергетичні рослинні ресурси	3	д	201	14	14								2
2	Рослинництво	3	д	201	150				150					2
3	Технічні культури	4	д	201	59,06	32						27,06		1
4	Атестаційний екзамен	4	д	201	27,06							27,06		2
5	Енергетичні рослинні ресурси	2стнФМБ	д	201	14	14								2
6	Технічні культури	2стнФМБ	д	201	34,23	24						10,23		2
7	Атестаційний екзамен	3стнФМБ	д	201	4,95							4,95		2
8	Методологія викладання профільних дисциплін	1 маг	д	201	55,90	14		32				9,90		2
9	Виробнича практика	1 маг	д	201	8					8				2
10	Біоенергетичні культури	2 маг	д	201	59,90	20		30				9,90		1
11	Нішеві культури	2 маг	д	201	59,90	20		30				9,90		1
12	Виробнича практика	2 маг	д	201	4								4	1
13	Підготовка та захист кваліфікаційної роботи	2 маг	д	201	15							15		1
14	Фітонцидно-лікарські рослини	4	д	203	8	6							2	1
15	Фітонцидно-лікарські рослини	2стнФМБ	д	203	6	4							2	2
16	Енергетичні рослинні ресурси	3	з	201	10	4		4					2	2
17	Технічні культури	5	з	201	9,65	8						1,65		1
18	Енергетичні рослинні ресурси	5	з	201	10	8							2	1

19	Атестаційний екзамен	5	з	201	1,65							1,65		2
20	Енергетичні рослинні ресурси	ЗстнМС	з	201	6	4							2	1
21	Технічні та лікарські культури	ЗстнМС	з	201	6,33	6						0,33		1
22	Атестаційний екзамен	ЗстнМС	з	201	0,33							0,33		1
23	Методологія викладання профільних дисциплін	1 маг	3	201	12,99	6		6				0,99		2
24	Біоенергетичні культури	2 маг	3	201	12,64	4		6				2,64		1
25	Виробнича практика	2 маг	3	201	2								2	1
26	Підготовка та захист кваліфікаційної роботи	2 маг	3	201	4							4		1
27	Фітонцидно-лікарські рослини	4	з	203	10	8							2	1
28	Фітонцидно-лікарські рослини	ЗстнФМБ	з	203	10	8							2	2
29	Методи наукових досліджень в агрономії та організаційна підготовка дисертаційної роботи	1	а	201	42,64	20		20				2,64		1
30	Світові інтенсивні технології вирощування сільськогосподарських культур	2	а	201	32	14		16					2	1
31	Педагогічна практика	2	а	201	2								2	2
	Всього за I семестр				341,12									
	Всього за II семестр				350,78									
	Разом за навчальний рік				691,90	238		144	150	8		124,23	24	

2. МЕТОДИЧНА РОБОТА

Показники запланованої методичної роботи

(Виконані види робіт заповнюються відповідно до діючих Норм часу для планування й обліку навчальної, наукової, методичної, організаційної та виховної роботи науково-педагогічних працівників)

№ з/п	Назва виду роботи	Норма часу (у годинах)	Виконання	
			Кількість	Години
1	Написання та видання навчально-методичних матеріалів	15 год. за 1 ум. др. арк. на всіх авторів за умови затвердження методичних матеріалів у встановленому порядку та їх передачі до наукової бібліотеки	1,89	28,41
3	Підготовка до проведення занять, що читались раніше:			
	лекційних занять	0,5 год. на 1 год. лекцій	238	119
	лабораторних, практичних, семінарських занять	0,2 год. на 1 год. заняття	144	28,8
	Розроблення освітньої програми для спеціальності ОНС «доктор філософії»	До 20 год. на виконавців	1	20
4	Рецензування рефератів при вступі до аспірантури	3 год. за один реферат	5	15
5.	Контрольні відвідування занять (зав. кафедри, деканом/директором, проректором, ректором)	2 год. на 1 заняття	10	20
	Розробка і впровадження елементів дистанційного навчання на базі платформи Moodle за умови проведення по науково-методичній раді університету	15 год. за 1 кредит	4	60
	Всього	x	x	291,21

3. НАУКОВА РОБОТА

Показники запланованої наукової роботи

(Виконані види робіт заповнюються відповідно до діючих Норм часу для планування й обліку навчальної, наукової, методичної, організаційної та виховної роботи науково-педагогічних працівників)

№ з/п	Назва виду роботи	Норма часу (у годинах)	Виконання	
			Кількість	Години
1	Опублікування тез доповідей	за 1 публікацію на всіх авторів: не більше 10 год	8	20
2	Опублікування статті у наукових виданнях (окрім країн Організації	за 1 статтю на всіх авторів:	0,2	40

	економічного співробітництва та розвитку), що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus / WoS (вказати наукометричну базу і електронне посилання на наукове видання / статтю)	не більше 350 год, написану англійською мовою не більше 300 год, написану іншими іноземними мовами не більше 200 год, написану українською мовою		
3	Опублікування статті: у фахових наукових виданнях за переліком Міністерства освіти і науки України у фахових наукових виданнях ЗВО «ПДУ»	за 1 статтю на всіх авторів: не більше 100 год у співавторстві зі студентами – не більше 120 год не більше 110 год у співавторстві зі студентами – не більше 130 год	2	34,89
4.	Керівництво / консультування дисертаційною роботою при прийнятті дисертації, виконаної і підготовленої у ЗВО «ПДУ», до розгляду на спеціалізовану (разову) вчену раду в установленний термін: доктора філософії	не більше 200 год	2	400
	Всього	х	х	494,89

Організація та проведення на базі університету наукових і науково-технічних заходів

Назва наукового/науково-технічного заходу	Рівень (міжнародний, всеукраїнський, регіональний)
VIII Всеукраїнська наукова інтернет-конференція «Інноваційні технології в рослинництві»	всеукраїнський

4. ОРГАНІЗАЦІЙНА РОБОТА

Показники планування організаційної роботи

(Виконані види робіт заповнюються відповідно до діючих Норм часу для планування й обліку навчальної, наукової, методичної, організаційної та виховної роботи науково-педагогічних працівників)

№ з/п	Назва виду роботи	Норма часу (у годинах)	Виконання	
			Кількість	Години
1	Робота в спеціалізованих радах з захисту дисертацій:			
	голова ради	10 год. на кожен захист (не більше 100 год. на рік)	1	10

	заступник голови	5 год. на кожен захист (не більше 50 год. на рік)		
	вчений секретар	10 год. на кожен захист (не більше 100 год. на рік)		
	член ради	5 год. на кожен захист (не більше 50 год. на рік)	2	10
2	Робота у вченій раді університету (факультету/інституту):			
	голова ради	50 год. на рік		
	вчений секретар	50 год. на рік		
	член ради	20 год. на рік	2	40
	Всього	х	х	60

4.1. Організаційна робота профорієнтаційної спрямованості

4.2. Організаційна робота з оновлення матеріальної бази

5. ВИХОВНА РОБОТА

Показники планування виховної роботи

(Виконані види робіт заповнюються відповідно до діючих Норм часу для планування й обліку навчальної, наукової, методичної, організаційної та виховної роботи науково-педагогічних працівників)

№ з/п	Назва виду роботи	Норма часу (у годинах)	Примітки	Виконання	
				Кількість	Години
1	Індивідуальна робота з мешканцями гуртожитків	2 год. за кожне проведення, за відмітками в журналах про відвідування гуртожитків		5	10
	Всього			х	10

6. ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

№ з/п	Термін підвищення кваліфікації	Місце підвищення кваліфікації	Кількість кредитів (кількість годин)
	Вересень-жовтень	Навчальний центр «АгрокебетиPRO: зернові та олійні культури»	6

7. ЗВ'ЯЗКИ НПП З ВИРОБНИЦТВОМ, НАУКОВО-ДОСЛІДНИМИ ЗАКЛАДАМИ І ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Зв'язок з виробництвом і науковими установами:

- надання консультативної та практичної допомоги;
- участь у практичних семінарах.

8. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ

1. Опублікувати в науково-метричних виданнях 3 наукових праці, в т.ч. 1 – в Scopus (WoS) .
2. Налагоджувати та продовжувати співпрацю з агропідприємствами.
3. Покращити естетичне оформлення кафедри.

Інтернет ресурси

1. Нормативні документи з планування та організації освітнього процесу.
<https://pdatu.edu.ua/normatyvni-dokumenty-z-planuvannia-ta-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.html>
2. Відомості про освітні програми, які реалізуються в університеті.
<https://pdatu.edu.ua/vidomosti-pro-osvitni-programi-yaki-realizuyutsya-v-universiteti.html>
3. Навчальні плани. <https://pdatu.edu.ua/navchalni-plany.html>
4. Силабуси, робочі програми. <https://pdatu.edu.ua/sylabusy.html>
5. Шудренко І. В. Охорона праці в галузі : навч. посіб. Житомир : ЖНАЕУ, 2017. 136 с.
http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/8414/1/Okhorona_pratsi_v_haluzi.pdf
6. Закон України «Про освіту» (2017), Закон України «Про вищу освіту» (2014). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
7. Стандарти ВО: Затверджені МОН для кожної спеціальності та рівня (бакалавр, магістр).